ÂM NHẠC CỦA MỘT THỜI

Nghe Một Bài Nhạc Cũ, Mở Một Cánh Cửa Thời Gian

V.N. (H.P. biên tập)

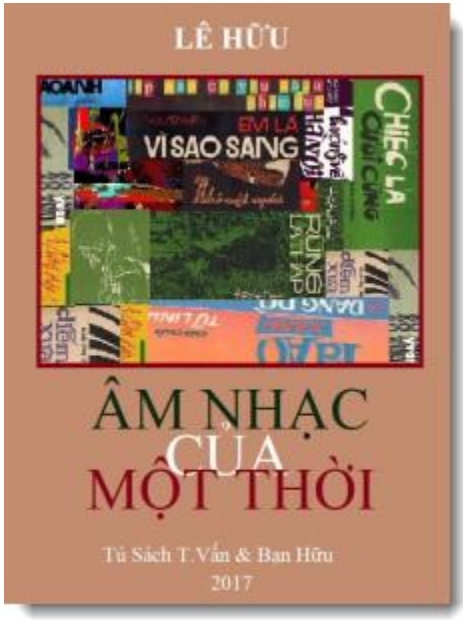

Âm nhạc có một quyền năng mà nhiều loại hình nghệ thuật khác không có được: nó có thể mở tung một cánh cửa thời gian chỉ trong vài giây.

Ta đang ngồi California. Bên ngoài là những con đường rộng, những chiếc xe chạy vội. Bỗng nhiên ở đâu đó vang lên một bài hát cũ. Thế là hết California. Ta trở về.

Có thể về một căn nhà nhỏ ở Sài Gòn. Có thể về một con đường đầy cây. Có thể về một sân trường. Có thể về một quán cà phê. Hoặc trở về với chính mình của năm mười bảy, mười tám tuổi.

Điều kỳ lạ nhất là: những nơi ấy có thể không còn nữa, nhưng âm nhạc vẫn biết đường tìm về.

Có lẽ vì thế mà khi đọc *Âm Nhạc Của Một Thời* của anh Lê Hữu tôi không chỉ nghĩ rằng mình đang đọc một cuốn sách viết về âm nhạc. Tôi có cảm giác mình đang đứng trước một cánh cửa, mở cửa ra - *là cả một thời*.

Một khu vườn đẹp không phải chỉ có một loài hoa. Một nền âm nhạc cũng vậy. Và Lê Hữu, trong *Âm Nhạc Của Một Thời,* không cố biến âm nhạc thành một pho tượng đặt trên bệ.

Anh để âm nhạc được sống. Được kể. Được nhớ. Được gắn với những con người cụ thể. Với những câu chuyện cụ thể. Với những cảm xúc rất người.

... Một Cuốn Sách Đến Từ Một Cuộc Gặp

Tôi quen anh Lê Hữu vào khoảng năm 2010 gì đó.

Hôm ấy, tôi gặp anh Lê Hữu trong một dịp anh Nguyễn Tường Thiết từ phương Bắc xuống Nam California. Anh Lê Hữu tháp tùng anh Thiết trong chuyến nam hạ, thăm

vùng đất mà người Việt chúng ta vẫn gọi bằng một cái tên rất thân mật: Tiểu Sài Gòn.

Seattle và Nam California cách nhau khá xa, nhưng người Việt lưu vong có một khả năng đặc biệt: đi đâu cũng tìm được người quen, gặp đâu cũng có chuyện để nói, và chỉ cần vài câu là đã có thể nhận ra ai thuộc về "cùng một thế giới" với mình. Người xưa nói: Đồng khí tương cầu. Tôi vẫn thích câu ấy.

"Đồng khí " không nhất thiết phải là cùng quê, cùng tuổi, cùng trường, cùng nghề nghiệp. Có khi hai người chẳng có gì giống nhau ngoài vài điều rất khó gọi tên. Cùng thích sách cũ. Cùng thích chuyện xưa. Cùng mê những người đã khuất. Cùng nghe một bài nhạc cũ mà bỗng nhiên thấy lòng mình chùng xuống. Thế là đủ để thành bạn.

Tôi vốn có khá nhiều bạn vong niên. Có lẽ bởi từ nhỏ tôi đã mang cái tính mà người ta vẫn gọi đùa là "cụ non". Khi nhiều người cùng tuổi còn say mê những chuyện của tuổi mình, tôi đã thích nghe chuyện của người lớn, thích sách cũ, thơ cổ, chữ Hán, lịch sử và những nhân vật thuộc về những thế hệ mà mình chưa từng gặp.

Lớn lên, cái "cụ non" ấy không mất. Chỉ đổi tên. Người ta lịch sự hơn. Người ta nói: — Anh có nhiều bạn vong niên. Anh Lê Hữu là một trong những người bạn như thế và trong lần gặp ấy, anh tặng tôi một cuốn *Âm Nhạc Của Một Thời.*

Từ đó cuốn sách nằm trên giá sách nhà tôi. Nhưng thực ra nó nằm trong một góc ký ức bởi mỗi lần nhìn thấy

sách, tôi không chỉ nhớ những trang viết trong sách. Tôi nhớ đến một chuyến đi. Một lần nam hạ. Một cuộc gặp gỡ. Một ly cà phê. Anh Nguyễn Tường Thiết và anh Lê Hữu. Và câu chuyện *đồng khí tương cầu.*

... Một Cuốn Sách Không Chỉ Nói Về Âm Nhạc

Tên sách nghe rất giản dị, *Âm Nhạc Của Một Thời* nhưng chữ đáng suy nghĩ nhất trong nhan đề ấy không phải là "âm nhạc" mà là chữ "một thời".

Một thời.

Nghe qua đã thấy buồn bởi "một thời" thường là cái gì đã qua.

Người ta không nói "một thời" về chuyện đang xảy ra sáng nay. Người ta nói "một thời" khi ngoảnh đầu nhìn lại.

Một thời áo trắng. Một thời đi học. Một thời yêu nhau. Một thời chiến tranh. Một thời Sài Gòn. Một thời âm nhạc.

Chữ "một thời" bao giờ cũng có một chút hoài niệm trong đó. Mà hoài niệm thì là một căn bệnh rất khó chữa nhất là đối với người Việt Nam lưu vong .

Chúng ta có thể mua một căn nhà mới. Có thể đổi điện thoại. Có thể học tiếng Anh. Có thể nhập quốc tịch Mỹ. Nhưng trong đầu vẫn còn một bài hát cũ.

Một bài hát có thể đưa một ông già sáu bảy mươi tuổi trở về làm một cậu học trò.

Một người đàn bà tóc bạc trở thành cô nữ sinh

Một người lính trở về đêm hành quân.

Một người lưu vong trở lại con đường đã không còn tên cũ.

Và một người chưa từng sống trong thời ấy đôi khi cũng cảm thấy mình nhớ một thời mà mình chưa bao giờ có mặt.

... Lê Hữu: viết về nhạc bằng ký ức của một người từng sống trong thời ấy.

Điều mà tôi thích thú khi đọc *Âm Nhạc Của Một Thời* không phải chỉ là những thông tin về nhạc sĩ hay ca khúc. Những thông tin ấy ngày nay nhiều khi có thể tìm thấy ở đâu đó.

Điều khó tìm hơn là *một giọng kể.* Anh kể chuyện. Anh dẫn người đọc đi. Anh chia sẻ những điều mình biết mà không lên giọng dạy bảo.

Lê Hữu có một giọng kể riêng. Anh viết nhẹ nhàng. Không lên lớp. Không cố làm ra vẻ uyên bác. Không biến mỗi bài viết là một bài giảng. Anh kể chuyện. Nhưng đó không phải là thứ kể chuyện tùy hứng. Đằng sau câu chuyện là sự hiểu biết. Đằng sau những nhận xét tưởng nhẹ nhàng là một người đã sống cùng âm nhạc.

Có một sự khác biệt giữa người *biết về một bài hát* và một người đã *sống với bài hát ấy.*

Tôi nghĩ đó là một trong những giá trị của những cuốn

sách như Â*m Nhạc Của Một Thời*. Nó giữ lại *ký ức của đời sống* mà lịch sử của đời sống đôi khi lại là thứ dễ mất nhất.

Phải hiểu vấn đề đủ sâu để nói bằng những lời giản dị. Phải có kiến thức nhưng không khoe kiến thức. Phải có tư liệu nhưng không chất tư liệu lên đầu độc giả. Có cảm xúc nhưng không bắt người đọc phải khóc với mình.

Lê Hữu hiểu điều đó. Anh có cái duyên ấy.

Anh để người đọc đi vào câu chuyện một cách tự nhiên. Đọc vài trang, ta không có cảm giác đang học. Ta có cảm giác đang nghe một người bạn kể chuyện. Nhưng khi đọc xong, ta thấy mình biết thêm. Và điều quan trọng hơn: Ta thấy mình muốn nghe lại những bài hát đó.

Một cuốn sách viết về âm nhạc mà làm người đọc phải đi tìm nghe nhạc, tôi nghĩ, đã thành công.

... Một nền âm nhạc được kể bằng những con người

Nhìn vào Mục Lục của sách, ta có thể thấy ngay một điều: Lê Hữu không chọn cách viết một cuốn lịch sử âm nhạc theo thứ tự năm tháng. Anh không bắt đầu bằng: "Năm ấy hay xảy ra việc này .. rồi tiếp: "sau đó đến thời kỳ kia..." Anh chọn những *gương mặt.* Những đời người nhạc sĩ. Những vùng trời âm nhạc.

Ta gặp Đoàn Chuẩn-Từ Linh, với một 'mùa nào lãng mạn"

Ta gặp Nguyễn Hiền, nơi nhạc và thơ" tràn muôn lối".

Ta gặp Y Vân và "ảo ảnh cuộc đời".

Ta gặp Tuấn Khanh, một "chiếc vĩ cầm không có tuổi".

Ta gặp người lính trong nhạc Nguyễn Văn Đông.

Ta đi vào thế giới tình yêu của Phạm Duy, rồi cái buồn sông nước trong nhạc chiều của ông

Ta gặp Trịnh Công Sơn qua ảo giác.

Ta trở về với Hà Nội, một thoáng dư âm.

Ta nghe Nhật Trường hát về những giấc mơ.

Và cuối cùng, như một cánh cửa mở rộng thêm, ta đi vào phần *nhạc phổ thơ, thơ phổ nhạc.*

Chỉ nhìn những nhan đề ấy thôi người đọc đã thấy đây không phải là một cuốn sách chỉ nhằm trả lời:

— Nhạc sĩ này sinh năm nào?

— Bài hát kia sáng tác năm nào?

Những điều ấy có thể cần. Nhưng không phải là tất cả.

Lê Hữu dường như quan tâm nhiều hơn đến một câu hỏi khác: *Những con người ấy để lại những gì trong đời sống tinh thần của chúng ta?*

Và đó mới là chỗ âm nhạc bắt đầu bước vào văn chương.

... Âm nhạc không sống trong sách giáo khoa

Một nhạc sĩ có thể được ghi trong sách sử, một ca khúc có thể được liệt kê trong danh mục tác phẩm nhưng một bài hát chỉ thật sự sống khi có người nghe, và người

nghe lại mang bài hát ấy đi vào đời mình. Có lẽ đây là điểm quan trọng nhất khi đọc *Âm Nhạc Của Một Thời.*

Âm nhạc trong cuốn sách của Lê Hữu không phải là những vật trưng bày trong viện bảo tàng. Nó có đời sống. Nó đi qua những con người. Nó đi vào tình yêu. Đi vào tuổi trẻ. Đi vào chiến tranh. Đi vào những cuộc chia tay. Đi vào những thành phố. Và cuối cùng, đi theo người Việt ra khỏi đất nước.

Một bài hát có thể sinh ra ở Hà Nội. Lớn lên ở Sài Gòn. Được hát ở Huế. Rồi sau năm 1975, lại được nghe ở Paris , Houston, Sydney hay Seattle.

Bài hát đi xa hơn cả người viết nó ra. Đó là số phận kỳ lạ của nghệ thuật. Người sáng tác có thể mất nhưng bài hát vẫn đi. Nó đi qua nhiều thế hệ. Có khi người nghe không biết gì về tác giả nhưng vẫn thuộc lòng bài hát. Có khi người trẻ chưa hề sống trong thời đại ấy nhưng vẫn thấy lòng mình rung động .

Như vậy âm nhạc không chỉ thuộc về thời đại đã sinh ra nó. Nó được sinh ra trong một thời, nhưng nếu đủ sức sống, nó sẽ đi qua nhiều thời.

... Đoàn Chuẩn–Từ Linh và cái đẹp của một "mùa lãng mạn"

Có một thời người Việt yêu âm nhạc bằng một thứ lãng mạn rất riêng. Lãng mạn ấy có thể có nguồn gốc từ thơ ca từ văn học, từ ảnh hưởng của văn hóa Pháp, nhưng khi đi vào tâm hồn Việt Nam, nó trở thành một thứ rất

Việt. Trong thế giới ấy có mùa thu, mưa, lá, sông, ga tàu, đường phố, áo dài, và những mối tình thường không trọn vẹn.

Không hiểu vì sao, tình yêu trong âm nhạc Việt Nam lại rất ít khi được hạnh phúc một cách …hoàn toàn. Người ta yêu. Rồi xa. Gặp. Rồi mất. Nhớ. Rồi buồn…và chính vậy mới có bài hát.

Có lẽ một cuộc tình quá hạnh phúc thì khó thành nhạc hay.

Hai người cưới nhau, sống với nhau năm mươi năm, mỗi sáng cùng uống cà phê-đó là một hạnh phúc rất đáng quý. Nhưng khó mà viết được một bài nhạc lãng mạn!

Còn chỉ cần" Một chiều mưa.". thế là âm nhạc đã bắt đầu.

Những nhạc sĩ của một thời đã tạo nên một thế giới âm thanh mà trong đó cái đẹp luôn đi cùng với một chút buồn.

Và Lê Hữu qua những chân dung anh chọn để viết, đã cho thấy một nền âm nhạc không thể tách rời khỏi cái mỹ cảm ấy.

… Nguyễn Hiền, Y Vân và những ngã đường khác của âm nhạc

Điều thú vị khi nhìn vào cấu trúc *Âm Nhạc Của Một Thời* là người đọc thấy ngay nền âm nhạc ấy không chỉ có

một khuôn mặt.

Không thể gom tất cả vào một chữ "Nhạc xưa", "Nhạc tiền chiến" hay "Nhạc trước 1975".

Những tên gọi ấy tiện, nhưng đôi khi quá tiện đến nỗi làm mất đi sự phong phú. Một nền âm nhạc sống động luôn có nhiều con đường. Có những người thiên về thơ. Có người thiên về tình. Có người mang nhịp sống thành thị. Có người mang nỗi buồn quê hương. Có người đi với người lính. Có người đi với phòng trà. Có người đi với cây đàn guitar. Có người lại đi vào những không gian âm nhạc hoàn toàn khác…

Vì vậy đọc những chân dung trong sách, người ta không chỉ gặp những tên tuổi. Người ta thấy một *bản đồ tinh thần* của một nền âm nhạc.

Mỗi nhạc sĩ là một vùng.

Mỗi vùng có một khí hậu riêng .

Và Lê Hữu Là người dắt ta qua những vùng ấy. Không phải bằng chiếc roi của một ông thầy mà bằng giọng kể của một người bạn.

… Người lính trong âm nhạc

Trong Mục lục có một nhan đề khiến tôi chú ý: "Người lính trong nhạc Nguyễn Văn Đông".

Đó là một đề tài mà nếu chỉ nhìn bằng lịch sử thì chưa đủ bởi "người lính" trong âm nhạc không chỉ là một quân nhân. Người lính trong ca khúc là một biểu tượng.

Anh có thể là một người con. Một người yêu. Một người chồng. Một người đang đi xa. Một người không biết ngày mai sẽ ra sao.

Chiến tranh Việt Nam đã để lại một nền âm nhạc chiến tranh rất lớn nhưng âm nhạc không phải là bản đồ quân sự. Một bản nhạc không ghi số quân. Không ghi chiến thuật .

Nó ghi cái mà lịch sử nhiều khi không ghi được: Nỗi sợ của con người. Nỗi nhớ nhà. Một cuộc chia tay. Một người yêu chờ đợi. Một tuổi trẻ bị chiến tranh lấy mất.

Có lẽ vì vậy mà âm nhạc về người lính vẫn còn sức mạnh rất lâu sau khi chiến tranh đã chấm dứt. Bởi đằng sau bộ quân phục vẫn là một con người.

... Phạm Duy: tình yêu, dòng sông và cuộc đời

Trong cuốn sách, Lê Hữu dành một không gian đáng kể cho Phạm Duy, với những nhan đề mang đầy tính văn chương: "Phạm Duy, tôi còn yêu, tôi cứ yêu" và "Nỗi buồn sông nước trong nhạc chiều Phạm Duy."

Chỉ riêng những nhan đề ấy cũng đủ cho ta thấy cách Lê Hữu tiếp cận âm nhạc. Không phải: "Phạm Duy: tiểu sử và tác phẩm". Không phải: "Phạm Duy trong lịch sử âm nhạc Việt Nam". Mà là: Tôi còn yêu, tôi cứ yêu.

Đó là cách đi vào một nhạc sĩ qua *một tâm trạng.*

Và *Nỗi buồn sông nước.* Đó là cách nhìn âm nhạc qua *một không gian tâm tưởng.*

Sông nước vốn là một biểu tượng lớn trong văn hóa Việt Nam.

Chúng ta sống bên sông . Đi lại trên sông. Làm thơ về sông. Yêu nhau bên sông. Và buồn cũng bên sông.

Có lẽ vì dòng sông luôn đi. Con người đứng lại. Người yêu đi xa. Thời gian trôi. Cho nên " nỗi buồn sông nước" không chỉ là nỗi buồn của một cảnh vật.

Đó là nỗi buồn của thời *gian.*

... Trịnh Công Sơn và những "ảo giác" của cuộc đời

Rồi đến Trịnh Công Sơn. Một nhan đề "Ảo giác Trịnh Công Sơn"

Tôi thích cách đặt vấn đề ấy. Bởi nói đến Trịnh công Sơn mà chỉ nói "Đây là một nhạc sĩ nổi tiếng" thì chẳng nói được gì.

Trịnh Công Sơn không chỉ là tên một người. Ông là cả một không gian. Một thế giới chữ nghĩa. Một cách nhìn chiến tranh. Một cách nhìn tình yêu Một cách nhìn thân phận. Một cách nhìn cái chết. Và dĩ nhiên, một cách nhìn rất riêng về cuộc đời.

Trịnh Công Sơn có lẽ là một trong những trường hợp mà âm nhạc và thơ gần nhau đến mức khó phân biệt. Nhiều khi người ta không biết mình đang nghe nhạc hay đang nghe thơ bởi câu hát của ông thường không chỉ nhằm kể một câu chuyện . Nó mở ra một hình ảnh. Một liên tưởng. Một cánh cửa.

Và đôi khi đúng nhưng đề Lê Hữu đã chọn: Một *ảo giác.*

... Hà Nội, một thoáng dư âm

Tôi đặc biệt thích nhan đề "Hà Nội, một thoáng dư âm", bởi Hà Nội trong âm nhạc Việt Nam có một đời sống khác với Hà Nội trên bản đồ.

Hà Nội trong âm nhạc đôi khi không phải là thành phố mà người ta đang đứng. Nó là thành phố mà người ta nhớ.

Người đang ở Sài Gòn có một Hà Nội trong trí tưởng tượng. Người đang ở Paris có một Hà Nội trong ký ức. Người ở California có một Hà Nội qua một bài hát. Cho nên, thành phố trong âm nhạc thường đẹp hơn hoặc buồn hơn thành phố thật .

Âm nhạc không có trách nhiệm phải làm bản đồ chính xác. Nó chỉ cần làm trí nhớ rung lên. Và một "thoáng dư âm" đôi khi đủ hơn cả một pho sử.

... Nhật Trường và những giấc mơ

Một cái tên khác trong sách: Nhật Trường. Một nhan đề: "Nhật Trường hát về những giấc mơ". Cách đặt tên ấy khá thú vị, bởi Nhật Trường không chỉ là một ca sĩ nổi tiếng mà còn là cái tên gần như không thể tách rời khỏi Trần Thiện Thanh. Một người viết nhạc, một người hát nhạc; nhưng qua thời gian, hai cái tên ấy đã quyện vào nhau trong ký ức của người nghe.

Đặc biệt, Trần Thiện Thanh có một mảng sáng tác rất riêng về người lính. Nhưng đó không phải hình ảnh người lính chỉ có chiến trận và quân hành. Trong những bài hát của ông còn có người yêu, người mẹ, lá thư, quê nhà, những cuộc chia tay và niềm mong đợi ngày trở về.

Những ca khúc ấy mà đôi khi người nghe nhớ giọng hát trước, rồi mới nhớ đến tên tác giả. Có những bài hát gần như đã trở thành "bài của Nhật Trường", dù phía sau giọng hát ấy là tài năng sáng tác của Trần Thiện Thanh. Ca sĩ, xét cho cùng, là người cho bài hát một đời sống thứ hai. Nhạc sĩ viết bài hát nhưng ca sĩ đem nó đến với công chúng và nhiều khi, trong trí nhớ người nghe, một bài hát gắn chặt với một giọng hát đến mức khó tách rời.

Ta nghe một bài và lập tức nhớ đến người đã hát. Không phải vì người ấy "sở hữu" bài hát mà bởi giọng hát ấy đã trở thành một phần ký ức của bài hát.

Những ca sĩ lớn không chỉ hát đúng nốt.

Họ hát đúng *một thời*.

... Nhạc Phổ Thơ: khi hai giòng sông gặp nhau

Phần phụ lục của sách có một đề tài rất đáng chú ý: "Nhạc phổ thơ, thơ phổ nhạc."

Đó gần như là câu chuyện riêng trong lịch sử văn hóa Việt Nam.

Thơ muốn thành nhạc. Nhạc muốn tìm thơ. Hai giòng

sông gặp nhau.

Nhưng cuộc hôn nhân ấy không phải lúc nào cũng dễ dàng. Một bài thơ hay chưa chắc phổ nhạc hay. Một bài hát hay cũng không nhất thiết phải xuất phát từ một bài thơ nổi tiếng. Bởi thơ có nhạc điệu riêng. Âm nhạc cũng có luật riêng.

Khi một nhạc sĩ phổ thơ, ông phải vừa tôn trọng bài thơ, vừa tìm cách làm cho bài thơ có thể hát được. Đôi khi bài thơ sau khi thành nhạc lại được nhiều người biết hơn, và thế là một cuộc đời thứ hai bắt đầu. Đây cũng là một trong những vùng biên đẹp nhất giữa văn chương và âm nhạc.

Có lẽ chính vì Lê Hữu có một bút pháp nghiêng nhiều về văn chương mà ông đặc biệt quan tâm đến những cuộc gặp gỡ như thế.

... Tôi học được ở Lê Hữu chữ "phiếm"

Đọc *Âm Nhạc Của Một Thời* , tôi nghĩ đến một ảnh hưởng mà có lẽ anh Lê Hữu không biết.

Tôi đã học được của anh một phần cách viết.

Không phải học bằng cách anh dạy. Anh chưa bao giờ bảo:

— Viết thế này.

Hay:

— Đừng viết thế kia.

Nhưng người ta học văn của nhau bằng cách đọc.

Đọc một người viết hay, ta dần nhận ra: "À, hóa ra kiến thức có thể được nói nhẹ nhàng như vậy". Hóa ra không cần phải dùng thật nhiều chữ lớn. Hóa ra một bài viết có thể có tư liệu mà vẫn giống một cuộc trò chuyện.

Tôi học ở anh sự nhẹ nhàng. Tôi học ở anh cách kể chuyện. Tôi học ở anh rằng trí thức không nhất thiết phải khoác áo quá trang trọng.

Và rồi cùng với những bài học về tinh thần biên khảo mà tôi học được từ những người bạn khác, tôi dần tìm cho mình một lối đi nhỏ.

Đó là điều tôi học được ở Lê Hữu. Tôi gọi đó là chữ: *Phiếm.* Nhưng "phiếm" ở đây không phải là nói bừa.

Phiếm là có hơi người Có chuyện riêng. Có một chút lan man. Có một ly cà phê. Có một kỷ niệm. Có một người bạn. Có thể đang nói chuyện âm nhạc, bỗng nhiên đi sang chuyện Sài Gòn. Đang nói Sài Gòn lại nhớ đến một người. Nhớ người rồi lại quay về với một cuốn sách.

Và cuối cùng, hóa ra vẫn nói về âm nhạc.

... Thay lời kết: khi bài nhạc đã dứt

Một bài hát nào cũng có lúc kết thúc.

Bản nhạc dứt.

Tiếng đàn im.

Người ca sĩ rời sân khấu.

Nhưng đôi khi, chính sau khi âm thanh đã tắt, âm nhạc mới bắt đầu sống trong lòng người nghe.

Có những điều không còn hiện diện mà vẫn còn ảnh hưởng.

Một thời đại đã qua.

Một thành phố đã đổi thay.

Một thế hệ đã già.

Nhưng bài hát vẫn còn.

Cuốn sách vẫn còn

Ký ức vẫn còn.

Và những người bạn, nếu may mắn, vẫn còn.

Đọc *Âm Nhạc Của Một Thời* của Lê Hữu, tôi nghĩ mình không chỉ đọc một cuốn sách về âm nhạc.

Tôi đọc một phần ký ức của một thế hệ.

Tôi nhìn thấy phía sau những bài hát là những con người đã từng yêu, từng buồn, từng sống qua một thời đầy biến động.

Và riêng với tôi cuốn sách ấy nó còn có một ý nghĩa khác. Nó là kỷ niệm của một lần gặp. Một lần uống cà phê. Một tình bạn vong niên. Một người bạn từ Seattle. Một món quà được trao tay.

Và đôi khi, sau khi gấp sách lại người đọc bỗng muốn tìm nghe một bản nhạc cũ. Chỉ để xem- sau bao nhiêu năm tháng-cánh cửa thời gian ấy có còn mở không .

Tôi tin rằng nó vẫn mở.

Chỉ cần vài nốt nhạc đầu tiên và từ phía bên kia cánh cửa, một thời đã xa bỗng trở về.

Không nguyên vẹn. Không thể nào nguyên vẹn. Nhưng đủ để ta nhận ra và mỉm cười: À… thì ra nó vẫn còn ở đây.

Âm Nhạc Của Một Thời. Hay đúng hơn- **âm nhạc của những điều mà thời gian không thể lấy mất.**